

Sygn. akt I ACa 504/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Paweł Rygiel
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **J. W.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Komendantowi Miejskiemu Policji w K.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 26 października 2016 r. sygn. akt I C 1491/11

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w całości, przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska

I ACa 504/17

UZASADNIENIE

Sąd okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 26 października 2016 roku, sygn. akt IC 1491/11: **I/** zasądził od strony pozwanej Skarbu Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K. na rzecz powoda J. W. kwotę 15.000 zł, **II/** oddalił powództwo w pozostałej części; **III/** zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 676,06 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego; **IV/** zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 3.060 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; **V/** przyznał na rzecz adw. J. A. ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 3.831,04 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu; **VI/** nakazał ściąganie na rzecz Skarbu Państwa od strony pozwanej kwotę 1.593,36 zł; **VII/** nie obciążył powoda kosztami sądowymi.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił – między innymi – że w dniu 15 sierpnia 2016 r. powód, będąc pod wpływem alkoholu, w trakcie incydentu z udziałem kibiców piłki nożnej, zachował się agresywnie względem dwóch funkcjonariuszy Policji, siedzących w nieoznakowanym radiowozie w cywilnych ubraniach. Ostatecznie, po wymianie zdań, w trakcie której powód groził policjantom, funkcjonariusze rozpoczęli pościg. Między policjantami a powodem doszło do szamotaniny. Policjanci obezwładnili powoda, przewrócili go do ziemi i skuli kajdankami. W trakcie tej interwencji powód doznał złamania nosa i obrażeń twarzy. Inni funkcjonariusze zatelefonowali do (...) Pogotowia (...). Lekarze pogotowia stwierdzili wówczas uraz twarzo – czaszki (zniekształcenie nosa). Następnie powód w asyście policji został przewieziony na komisariat policji, a stamtąd do Szpitala im. (...) w K. na (...).

U powoda po zdarzeniu z dnia 15/16 sierpnia 2008r. stwierdzono złamanie kości nosowej oraz przegrody nosa ze skrzywieniem kątowym nosa o 25 stopni w lewo, z upośledzeniem drożności po stronie prawej. U powoda nastąpił trwały uszczerbek na zdrowiu w następstwie złamania kości nosa z następowym upośledzeniem drożności nosa w wysokości 10 % oraz zeszpecenia twarzy 5 %. Łącznie trwały uszczerbek na zdrowiu wynosi 15 %. Astma oskrzelowa, na którą cierpi powód nie uległa zaostrzeniu w wyniku złamania kości jego nosa. Uraz zatok również nie był następstwem przedmiotowego złamania nosa. Z kolei problem z drożnością nosa jest wynikiem braku repozycji kości nosa, na którą nie zgodził się powód w czasie gdy udzielano mu pomocy w związku ze złamaniem, czym przyczynił się do powstałego skutku. Powód przed zdarzeniem z dnia 15 sierpnia 2008r. miał już uprzednio co najmniej jeden raz złamany nos, jak również był leczony z powodu astmy oskrzelowej.

W oparciu o powyższe fakty Sąd Okręgowy uznał, że powództwo o zapłatę zadośćuczynienia zasługuje na uwzględnienie do kwoty 15 000 zł. Jako podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 417 § 1 k.c. Zdaniem Sądu doznany przez powoda uszczerbek na zdrowiu był wynikiem działań policjantów w związku z interwencją w dniu 15 sierpnia 2008 roku. Sąd przytoczył przepis art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. (w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzenia – t. j. Dz.U.2007.43.277), który wylicza środki przymusu bezpośredniego, które funkcjonariusze Policji mogą zastosować w razie nieporządkowania się wydanym na podstawie prawa ich poleceniom. Jednakże policjanci mogą stosować jedynie takie środki przymusu bezpośredniego jakie odpowiadają potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom (art. 16 ust. 2 cyt. ustawy). W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu, doszło do przekroczenia uprawnień przez policjantów, którzy przeprowadzali interwencję w stosunku do powoda. Zachowanie policjantów stanowiło zatem niewątpliwie niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu władzy publicznej, o której mowa w art. 417 § 1 k.c. Co prawda powód w warunkach dobrowolnego poddania się karze został skazany za przestępstwo z art. 224 § 2 kk oraz za przestępstwo z art. 226 § 2 kk, jednakże strona pozwana nie wykazała, aby podejmowane przez policjantów działania uzasadniały uszkodzenie ciała, innymi słowy, aby zachowanie powoda było na tyle agresywne, iż nie dałoby się zastosować środków, które nie doprowadziłyby do złamania nosa powoda.

Sąd Okręgowy przytoczył przepisy art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. i szeroko przedstawił wypracowane przez judykaturę kryteria, które należy brać pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zdaniem Sądu adekwatnym zadośćuczynieniem krzywdzie powoda będzie kwota 15 000 zł. Sąd miał tu na uwadze wysokość trwałego uszczerbku na zdrowiu (w łącznej wysokości 15 %), będącego konsekwencją zdarzenia oraz to, że następstwa złamania nosa nie są znaczne, a powód miał już uprzednio złamany nos, a więc obecny stan nie jest wynikiem jedynie tylko zdarzenia z dnia 15/16 sierpnia 2008r. i wadliwie wykonywanych czynności służbowych przez funkcjonariuszy policji.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w punktach I i II sentencji wyroku. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyły apelacją obie strony.

I/ Apelacja powoda.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części oddalające powództwo, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art. 445 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię i przyznanie powodowi nieadekwatnej, to jest zaniżonej, sumy

zadośćuczynienia za doznana krzywdę. Powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz wyższej kwoty zadośćuczynienia (jako wartość przedmiotu zaskarżenia powód wskazał kwotę 85 000 zł.) oraz stosownej zmiany orzeczenia o kosztach postępowania. Ewentualnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

II/ Apelacja strony pozwanej.

Pozwany zaskarżył wyrok Sadu I instancji w części uwzględniającej powództwo, zarzucając sprzeczność dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, przez przyjęcie, doszło do wyrządzenia powodowi szkody wskutek przekroczenia uprawnień przez policjantów oraz naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważania materiału dowodowego zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, przy jednoczesnym oparciu się wyłącznie na twierdzeniach powoda.

Pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zawiadomiona o sprawie w toku postępowania międzyinstancyjnego Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej zarzuciła, że postępowanie przed Sądem I instancji dotknięte było nieważnością, w związku z czym zaskarżony wyrok winien zostać uchylony, postępowanie dotknięte nieważnością zniesione, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

Apelacje odniosły skutek w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Sąd Apelacyjny ograniczył rozprawę apelacyjną wyłącznie do kwestii ważności postępowania (art. 220 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) i przyjął, że w sprawie zachodzi nieważność w stosunku do całego postępowania przed Sądem I instancji.

Pozew J. W. został wniesiony do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 8 sierpnia 2011 r, a więc pod rządami obowiązującej wówczas ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. ust. nr 169, poz. 1417, z późn. zm.), znowelizowanej ustawą z dnia 19 marca 2009 roku o zmianie ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. nr 79, poz. 660). Jako stroną pozwaną wskazano Skarb Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K.. Wartość przedmiotu sporu zadecydowała o tym, że właściwym do rozpoznania sprawy był sąd okręgowy. Zgodnie z treścią art. 8 w/w ustawy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe, między innymi, w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy. Tymczasem odpowiedź na pozew w niniejszej sprawie została podpisana przez Komendanta Miejskiego Policji w K., zaś w rozprawie przed Sądem Okręgowym brał udział jego pełnomocnik w osobie adwokata. Uprawnienia do prowadzenia samodzielnego prowadzenia sprawy nie zostały przekazane Komendantowi Miejskiego przez Prezesa Prokuraturii, w trybie art. 8 b ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku.

W tych okolicznościach należy uznać, że zastępstwo procesowe Skarbu Państwa w niniejszej sprawie mogło być wykonywane wyłącznie przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (obecnie Prokuratorię Rzeczypospolitej Polskiej). Ponieważ tego zaniechano w sprawie doszło do nieważności postępowania. Naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa wywołuje skutek w postaci nieważności postępowania z powodu nienależycie umocowanego pełnomocnika (art. 379 pkt 2 k.p.c.), jeśli czynności zastępstwa procesowego wykonywał pełnomocnik ustanowiony przez podmiot reprezentujący Skarb Państwa. Pogląd taki jest zaaprobowany w judykaturze (por. m.in. orzeczenia przytoczone w piśmie Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej k. 509).

Zauważyć wypada, że przed zamknięciem rozprawy przed Sądem I instancji pełnomocnik Komendanta Miejskiego Policji złożył odpis pisma Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z dnia 9 lutego 2010 roku, w którym Prokuratoria przekazała do prowadzenia (...) Komendantowi Wojewódzkiemu Komendy Policji w K. sprawy przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Komendantowi Wojewódzkiemu Komendy Policji w K. lub jednostkom podrzędnym dotyczące, między innymi, roszczeń o zapłatę dochodzonych w związku z odpowiedzialnością za Skarbu Państwa za działania

bądź zaniechania funkcjonariuszy państwowych. Tego rodzaju przekazanie do prowadzenia grupy spraw było w ówczesnym stanie prawnym dopuszczalne, w warunkach określonych w art. 8b ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku. Prowadzenie sprawy winno być przekazane podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa. Sprawa reprezentacji Skarbu Państwa w niniejszej sprawie nie była przedmiotem badania przez Sąd I instancji, jednakże, jak wynika z oświadczeń złożonych na rozprawie apelacyjnej Komendant Miejski Policji w K. miał być właściwym statio fisci, z uwagi na to, iż szkoda powoda – zgodnie z jego twierdzeniem – miała zostać wyrządzona przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w K.. Jak już wspomniano, z treści pisma Prokuraturii Generalnej z dnia 9 lutego 2010 roku w żadnym razie nie wynika, by niniejsza sprawa została przekazana tej jednostce (Komendantowi Miejskiemu Policji w K.) do samodzielnego prowadzenia. Tym samym Sąd Okręgowy w Krakowie winien był doręczyć zawiadomić o toczącym się postępowaniu – czego nie uczynił. Gdyby natomiast przyjąć, że w świetle art. 6 ustawy o Policji właściwym statio fisci był Komendant Wojewódzki (z uwagi na ograniczenie rozprawy Sąd Apelacyjny nie badał tej kwestii), to również on nie był zawiadomiony o rozprawie i nie brał udziału w postępowaniu.

W świetle powyższych uwag stwierdzić należy, że zastępstwo o ile zastępstwo procesowe Skarbu Państwa w niniejszej sprawie mogło być wykonywane wyłącznie przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (obecnie Prokuratorię Rzeczypospolitej Polskiej) w sprawie doszło do nieważności postępowania. Naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa wywołuje skutek w postaci nieważności postępowania z powodu nienależycie umocowanego pełnomocnika (art. 379 pkt 2 k.p.c.), jeśli czynności zastępstwa procesowego wykonywał pełnomocnik ustanowiony przez podmiot reprezentujący Skarb Państwa. Z taką sytuacją mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie. Gdyby natomiast przyjąć, że właściwym statio fisci jest Komendant Wojewódzki Policji w K. przyczyny nieważności postępowania należałoby upatrywać w art. 379 pkt. 5 k.p.c., gdyż właściwa jednostka Skarbu Państwa nie mogła podjąć żadnych czynności zmierzających do obrony praw Skarbu Państwa.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie, to jest uchylił zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w całości sprawę przekazał Sadowi okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowi przepis art. 386 § 2 k.p.c.

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska